

Správa o plnení Komunitného plánu sociálnych služieb za obdobie roku 2018

Úvod

Poslaním komunitného plánovania je zaisťovať dostupnosť sociálnych služieb. **Komunitný plán** je kompromis medzi potrebami a zdrojmi na ich uspokojenie.

Ak by sme mali hodnotiť, či komunitný plán plní svoje poslanie, mali by sme odpovedať na otázku, či sú dostupné sociálne služby na území mesta Banská Bystrica pre jednotlivé cieľové skupiny a v zmysle kompetencií a zodpovedností, ktoré je povinná miestna samospráva svojim občanom poskytovať alebo zabezpečovať. Túto úlohu samosprávy zdôraznila aj novela zákona o sociálnych službách, ktorá bola účinná od 1.1.2018. Novela okrem iných ustanovení priniesla zmeny aj v § 83, ktorý sa týka komunitného plánovania, „posilnila význam komunitného plánovania“ ako dôležitého nástroja, prostredníctvom ktorého miestna samospráva reaguje na lokálne odlišnosti a špecifiká, rozvoj sociálnych služieb zodpovedá zisteným miestnym potrebám a zaisťuje, že finančné prostriedky na služby sú využívané efektívne.

Aby komunitný plán mohol byť implementovaný je nevyhnutné **premietnuť všetky úlohy a zodpovednosti** z neho vyplývajúce v organizačnej štruktúre, v organizačnom poriadku a platných smerniciach a v interných dokumentoch samosprávy, v programovom rozpočte samosprávy. Musí tiež existovať **koordinátor implementácie komunitného plánu**. Je dôležité podotknúť, že mesto Banská Bystrica napriek významu a dôležitosti tohto procesu, nemalo až do augusta 2018 vytvorenú pracovnú pozíciu koordinátora komunitného plánovania. Po značnom úsilí sa podarilo v organizačnom poriadku a v organizačnej štruktúre vytvoriť túto pracovnú pozíciu, čím môžeme konštatovať, že proces komunitného plánovania „ má svojho vlastníka“. Na základe tejto skutočnosti je možné očakávať, že sa zvýši kvalita a výstupy z procesu komunitného plánovania. To je aj čiastočne odpoveďou na to, že pracovné skupiny ako aj riadiaci výbor pracovali menej intenzívne v priebehu roka 2018, ako aj komunikácia bola menej intenzívna.

Či mesto venuje dostatočnú pozornosť resp. vyčleňuje dostatok finančných zdrojov na rozvoj sociálnych služieb dokumentujú aj nižšie uvedené tabuľky.

Financovanie sociálnej pomoci v pôsobnosti mesta Banská Bystrica – OSV

(prehľad zdrojov do sociálnej oblasti a ich podiel na naplňaní výdavkovej časti)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rozpočet mesta	53,1%	37,5%	39,0%	38,7%	40,2%	43,1%	46,9%	45,5%
Finančný príspevok od štátu (ÚPSVaR, MPSVaR)	10,8%	28,0%	26,5%	23,6%	24,2%	22,2%	22,0%	23,9%
Úhrady za poskytované služby od občanov	28,7%	28,4%	27,3%	28,2%	28,9%	29,7%	26,1%	25,5%
Príspevky a dary právnických a fyzických osôb	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Granty, dotácie, projekty	1,0%	2,5%	4,6%	6,7%	3,2%	1,3%	0,0%	0,0%
Príspevky na chránené pracoviská	2,7%	0,7%	0,4%	0,4%	0,5%	0,6%	0,5%	0,5%
Obce	0,2%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
In v porovnaní s rokom 2017é príjmy	3,5%	2,8%	2,2%	2,3%	2,9%	3,0%	4,4%	4,5%
Výdavky celkom	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Zo štruktúry zdrojového krytia výdavkov do sociálnej oblasti na rok 2018 v porovnaní s rokom 2017 dochádza k miernemu poklesu krytia z rozpočtu mesta o 1,4%, naopak príspevky od štátu narástli o 1,9 % v porovnaní s rokom 2017. O 0,6 % klesli aj príjmy z úhrad od občanov.

Komunitný plán sociálnych služieb uvádza aj **výdavky do sociálnej oblasti podľa cieľových skupín**. Čo sa týka vývoja z tohto pohľadu dokumentuje to nasledujúca tabuľka:

Cieľová skupina	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rodina s deťmi a mládež	500 643,67 €	530 433,44 €	532 813,62 €	557 522,93 €	573 945,14	630 703,75
Seniori	2 351 087,95 €	2 597 759,71 €	2 643 101,15 €	2 962 154,74 €	3 148 472,70	3 458 575,73
Osoby so zdravotným postihnutím	72 217,49 €	76 291,54 €	104 033,05 €	90 963,04 €	104 484,30	102 949,83
Osoby v obťažných životných situáciách	214 115,32 €	14 240,70 €	11 824,73 €	24 525,90 €	43 971,60	42 585,69
Osoby aktívne v komunitách	22 534,42 €	33 292,84 €	58 278,41 €	26 157,16 €	24 705,17	24 358,39
Celkom	3 160 598,85 €	3 252 018,23 €	3 350 050,96 €	3 661 323,77 €	3 895 575,91	4 259 173,39

Čo sa týka výdavkov do sociálnej oblasti oproti roku 2017 došlo k nárastu o 363 597,48 €, čo predstavuje oproti roku 2017 nárast o 9%. Z celkových výdavkov do sociálnej oblasti išlo 14,8 % pre rodiny s deťmi a mládež, 2,4 % pre osoby so zdravotným postihnutím, 81,2 % výdavkov zo sociálnej oblasti ide na seniorov, čo súvisí aj s obligatónnymi povinnosťami mesta vo vzťahu k SS pre seniorov, ako aj narastajúcim počtom seniorov závislých na pomoci a

starnutím populácie. Potreby seniorov majú narastajúcu tendenciu a sú výzvou pre riešenie aj do budúcnosti, nielen pre samosprávu, ale pre štát a spoločnosť ako takú. 1% výdavkov zo sociálnej oblasti je pre osoby v obtiažnych životných situáciách a 0,6% pre osoby aktívne v komunitách.

Medziročný nárast oproti roku 2017 o 9,9% bol pri cieľovej skupine rodiny s deťmi a mládež, 9,9% medziročný nárast pri senioroch, 1,5% pokles pri osobách so zdravotným postihnutím. Tu je však potrebné podotknúť, že mesto Banská Bystrica podporuje začleňovanie osôb so ZP prostredníctvom finančného príspevku pre neziskové organizácie zriadené mestom (Divadlo z Pasáže) z rozpočtu mesta vo výške 72 tis.€, ktorá nie je premietnutá v tejto tabuľke, ale je možné ju hodnotiť v rámci podpory potrieb osôb so ZP. Medziročný pokles zaznamenali výdavky pre osoby v obtiažnych životných situáciách – o 3%, . Pri podpore osôb aktívnych v komunitách došlo k poklesu výdavkov o 1,5 %.

Akčný plán na rok 2018 - vyhodnotenie

Vychádzajúc aj z vyššie uvedených skutočností akčný plán na rok 2018 sa zameriaval predovšetkým na analýzu potrieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb a cieľových skupín (aktualizáciu a uvedenie do súladu s požiadavkami novely zákona o SS), ktoré je povinná miestna samospráva svojim obyvateľom poskytovať alebo zabezpečovať. Taktiež bola realizovaný **dotazníkový prieskum poskytovateľov sociálnych služieb podľa druhov sociálnych služieb na území mesta.**

V súvislosti s dotazníkmi distribuovanými poskytovateľom sociálnych služieb na území mesta bolo spolu v mesiaci marec 2018, oslovených 9 subjektov poskytujúcich sociálne služby cieľovej skupine seniori, 8 subjektov poskytujúcich služby cieľovej skupine Rodiny s deťmi a mládež, 3 subjekty poskytujúce sociálne služby osobám s postihnutím.

Dotazník bol zameraný na zistenie:

- ☞ Právnej formy organizácii
- ☞ Formy poskytovanej SS
- ☞ Dopravná dostupnosť sociálnej služby
- ☞ Počet zamestnancov, podiel odborných zamestnancov, splnenie kvalifikačných predpokladov zamestnancov, počet klientov na 1 zamestnanca
- ☞ Veková štruktúra klientov, rodové zastúpenie klientov, trvalý pobyt klientov
- ☞ Počet žiadateľov (občanov v poradovníku)

SENIORI:

Zariadenie pre seniorov

Pre cieľovú skupinu **seniori** poskytujú na území mesta sociálne služby nasledovné inštitúcie:

- ☞ EBBA, s.r.o,
- ☞ Seniorka, n.o.,
- ☞ Kanáan,
- ☞ ZpS Jeseň, Internátna 10
- ☞ SENIORDOM Betonika,
- ☞ KOMUCE Krivánska,
- ☞ KOMUCE-Agentúra sociálnych služieb Robotnícka 12 ,
- ☞ Stredisko sociálnych služieb Uhlisko,
- ☞ DD a DSS SENIUM, Jilemnického ul.

V rámci týchto inštitúcií sú poskytované nasledovné druhy sociálnych služieb:

- ☞ Zriadenie pre seniorov, (originálna pôsobnosť samosprávy)
- ☞ Zariadenie podporovaného bývania,
- ☞ Zariadenie opatrovateľskej služby, (originálna pôsobnosť samosprávy)
- ☞ Denný stacionár, (originálna pôsobnosť samosprávy)

V súvislosti s cieľovou skupinou – seniori, boli dotazníky distribuované nasledovným inštitúciám:

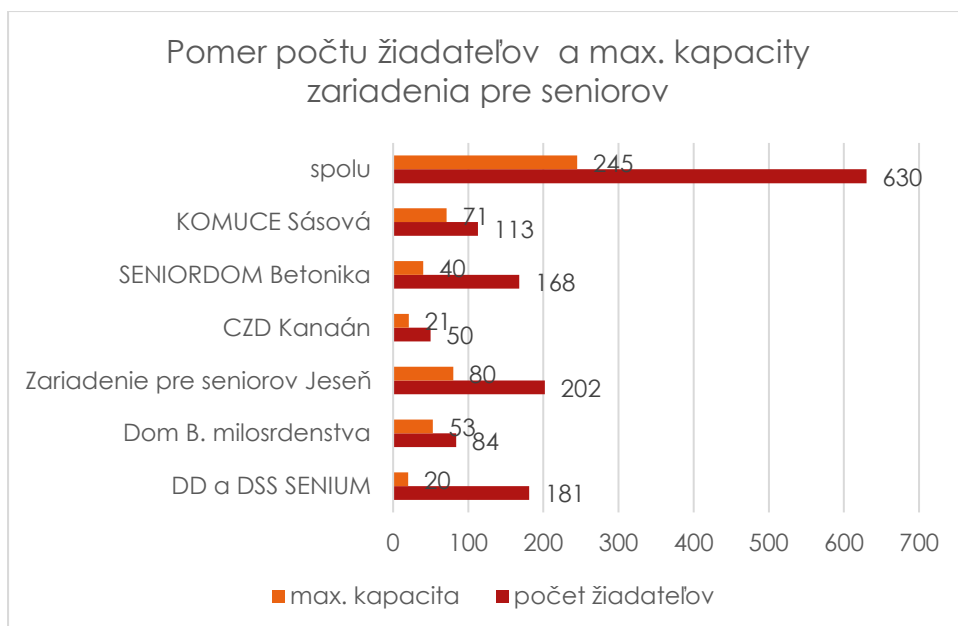
- ☞ EBBA, n.o,
- ☞ Seniorka, n.o.,
- ☞ CZD Kanáan,
- ☞ Jeseň,
- ☞ SENIORDOM Betonika,
- ☞ KOMUCE Krivánska 16-26 Banská Bystrica,
- ☞ KOMUCE Robotnícka 12 Banská Bystrica,
- ☞ Stredisko sociálnych služieb Uhlisko,
- ☞ DD a DSS SENIUM.

Na území mesta Banská Bystrica je **6 poskytovateľov sociálnej služby – zariadenie pre seniorov**- 2 zariadenia sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, 3 zariadenia sú neverejní poskytovatelia a 1 zariadenie je v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja. Dopravná dostupnosť uvedených zariadení je veľmi dobrá autom aj prostriedkami verejnej hromadnej dopravy. Podiel

odborných zamestnancov takmer vo všetkých zariadeniach pre seniorov je viac ako 50 %. **Vo všetkých zariadeniach pre seniorov spĺňajú zamestnanci kvalifikačné predpoklady.** Z hľadiska personálnych štandardov uvedených v prílohe č. 1 zákona o sociálnych službách **všetky zariadenia spĺňajú zákonom predpísaný minimálny štandard.** Čo sa týka vekovej štruktúry klientov umiestnených v zariadeniach pre seniorov v každom zariadení najpočetnejšie zastúpenie majú 80 a viac roční. Z hľadiska pohlavia klientov v zariadeniach pre seniorov, sú najväčšmi **zastúpené ženy 79%**, čo znamená, že muži tvoria iba 21% z celkového počtu. Pravdepodobne to súvisí s dĺžkou života mužov a žien, ktorá aktuálne u žien je 80,4 roka a u mužov 73,7 roka (zdroj ŠÚ SR). Najpočetnejšia veková skupina klientov v zariadeniach pre seniorov je vo veku 80 a viac rokov.

V rámci dotazníka nás zaujímala aj skladba klientov z hľadiska trvalého pobytu, nakoľko zákon umožňuje slobodný výber poskytovateľa sociálnej služby, z čoho vyplýva, že nie je možné odmietnuť klienta, s trvalým pobytom z iného mesta alebo obce. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že klienti zariadení pre seniorov, ktoré aktuálne poskytujú svoje služby na území mesta, **sú v 87% obyvateľmi mesta Banská Bystrica.** Klienti z okresu Banská Bystrica tvoria 4%, z Banskobystrického samosprávneho kraja je to 6% a z iných samosprávnych krajov 3% .

Pre účely komunitného plánovania sú dôležité údaje o počte žiadateľov (čakateľov na poskytnutie SS v poradovníku).

Z uvedeného grafu vyplýva, že **počet žiadateľov na sociálnu službu zariadenie pre seniorov je takmer 2,6 krát vyšší, ako existujúca kapacita** (245 miest). Tieto údaje ale môžu byť istým smerom zavádzajúce, nakoľko aktuálne nie je limitovaný počet žiadostí, ktoré si občan môže podať. V praxi to môže znamenať, že občan si môže podať žiadosť do všetkých zariadení, alebo len do jedného. Z tohto dôvodu tieto údaje je možné považovať len za orientačné. Sprehľadnenie systému podávania žiadostí a konkrétna identifikácia žiadateľa, môže v budúcnosti napomôcť reálnejšie odhadnúť potreby občanov a následne na ne reagovať. Tieto údaje bude potrebné „objektivizovať“ prostredníctvom programov, ktoré tieto skutočnosti budú vedieť „filtrovať“. To však predpokladá úzku spoluprácu poskytovateľov týchto služieb pri poskytovaní údajov do databáz.

Zariadenie opatrovateľskej služby

Pre potreby seniorov sa na území mesta Banská Bystrica prevádzkujú 3 zariadenia opatrovateľskej služby, všetky v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti.

Návratnosť dotazníkov bola 100%.

Vo všetkých prípadoch ide o rozpočtové organizácie bez právnej subjektivity. ZOS Krivánska a ZOS Družby poskytujú celoročný pobyt na určitý čas (3 mesiace) ZOS Uhlisko poskytuje služby formou týždenného pobytu.

Dopravnú dostupnosť všetkých zariadení môžeme hodnotiť ako veľmi dobrú. Z hľadiska splnenia kvalifikačných predpokladov, všetci zamestnanci všetkých zariadení spĺňajú kvalifikačné predpoklady na výkon profesie.

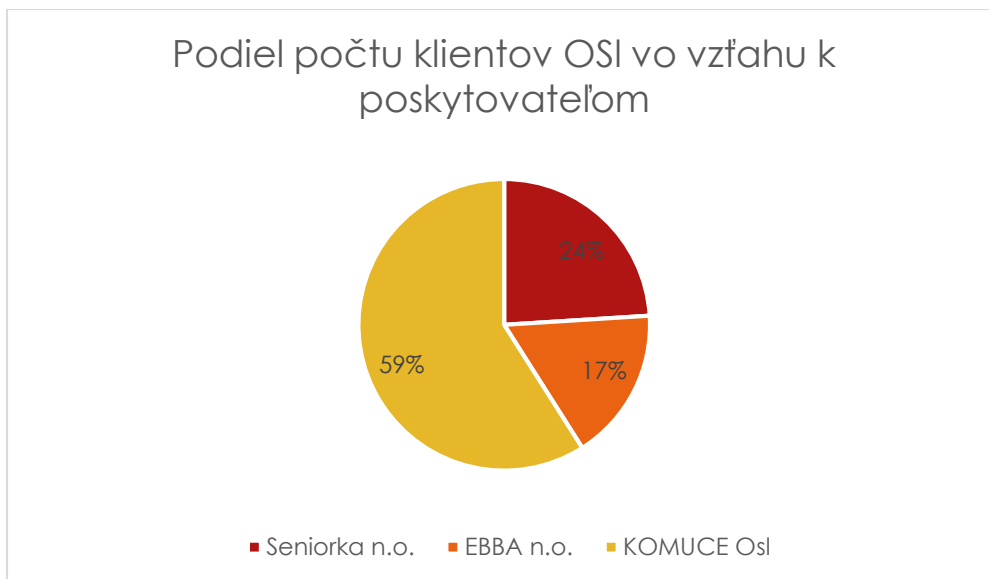
Cieľovou skupinou zariadení opatrovateľskej služby sú seniori, ZOS Krivánska uvádza aj: „plnoleté FO, ktoré sú odkázané na pomoc inej FO a nemožno jej poskytnúť OS.“ Vekovú štruktúru klientov nemožno jednoznačne určiť, nakoľko nemáme presné údaje za ZOS Uhlisko. Ale možno konštatovať, že najpočetnejšiu vekovú skupinu tvoria klienti vo veku 80 a viac rokov.

71 (95%) klientov ZOS Krivánska sú obyvateľmi mesta Banská Bystrica, 3 (4%) klienti sú obyvateľmi iného mesta v rámci okresu Banská Bystrica, 1 (1%) je z iného než Banskobystrického samosprávneho kraja. V ZOS Uhlisko je štruktúra klientov podľa bydliska veľmi podobná, 19 (95%) klientov sú obyvateľmi mesta Banská Bystrica, 1 (5%) klient je z iného než Banskobystrického samosprávneho kraja. Z uvedeného vyplýva, že v oboch zariadeniach **tvoria občania mesta Banská Bystrica 95% klientely.**

Opatrovateľská služba

Opatrovateľskú službu na území mesta Banská Bystrica poskytujú tri subjekty EBBA n.o., Seniorka n.o., KOMUCE ASS (zriaďovateľ mesto Banská Bystrica).

Dve organizácie EBBA n.o a Seniorka n.o, sú neverejnými poskytovateľmi služieb, KOMUCE ASS je preddavkovou organizáciou mesta Banská Bystrica. Opatrovateľská služba je poskytovaná terénnou formou. Opatrovateľská služba sa poskytuje prevažne seniorom a osobám so zdravotným postihnutím aj vo forme odľahčovacej služby. Na základe uvedených informácií od poskytovateľov nie je možné jednoznačne, presne početne zhodnotiť počet klientov vo vzťahu k ich veku u jednotlivých poskytovateľov, ale z údajov, ktoré sú k dispozícii sú najpočetnejšie zastúpené vekové kategórie 80 rokov a vyššie. Z hľadiska štruktúry klientov opatrovateľskej služby podľa trvalého pobytu, 253 (100%) klientov poberajúcich opatrovateľskú službu sú občanmi mesta Banská Bystrica.

Opatrovateľská služba KOMUCE poskytuje službu 150 (59%) občanom, EBBA n.o. 43 (17%) a Seniorska n.o. 60 (24%) klientom. Môžeme teda zhodnotiť, že 59% občanov poskytuje opatrovateľskú službu zariadenie mesta Banská Bystrica KOMUCE a 41% občanom je poskytovaná táto služba neverejným poskytovateľom.

Denný stacionár

Na území mesta Banská Bystrica sa nachádzajú dva denné stacionáre. (DS SSS a DS Betonika). 89% klientov DS tvoria obyvatelia mesta Banská Bystrica, 1 (11%) klient je z iného, než Banskobystrického kraja. DS SSS zabezpečuje nasledovné činnosti podľa druhov: pomoc pri odkázanosti, základné sociálne poradenstvo, pracovnú terapiu, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie, úprava bielizne, úschovu cenných vecí. Priemerné bežné výdavky na 1 klienta na 1 mesiac sú 343 €, priemerná výška úhrad na 1 klienta je 165,5€, EON na 1 klienta je 320€.

Komuče – Agentúra sociálnych služieb

Agentúra sociálnych služieb je preddavková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Banská Bystrica. Poskytuje opatrovateľskú službu (tú sme vyhodnocovali spolu s inými relevantnými poskytovateľmi tejto služby a preto jej už nebudeme v tejto časti venovať pozornosť.), monitorovanie a signalizácie potreby pomoci, prepravnú službu a jedáleň.

Pri poskytovaní služieb SOS senior, prepravná služba, požičiavanie KP a jedálne, zamestnáva celkovo 10 ľudí, z toho 6 s vysokoškolským vzdelaním a 4 s ukončeným stredoškolským vzdelaním. Podiel odborných zamestnancov

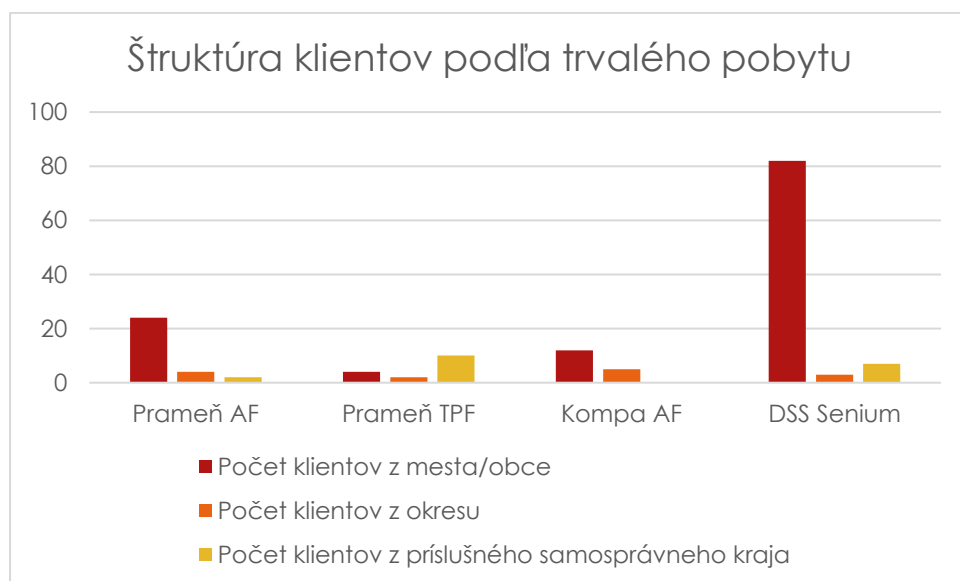
z celkového počtu je 50% za jedáleň, 100% za SOS Senior, 25% za prepravnú službu, 50% za požičiavanie kompenzačných pomôcok. Všetci zamestnanci, t.j. 100% spĺňajú kvalifikačné predpoklady. Najpočetnejšia je veková skupina od 65 a viac a to najmä pri využívaní **služieb jedálne**, 70 a viac **pri prepravnej službe**, 75 a viac pri **požičiavaní kompenzačných pomôcok**. Najviac prijímateľov uvedených služieb sú obyvateľmi mesta Banská Bystrica. Z prijímateľov služby jedálne a prepravnej služby sú všetci (100%) obyvateľmi mesta Banská Bystrica. 84% prijímateľov služby požičiavanie KP sú obyvateľmi mesta Banská Bystrica a 16% sú obyvateľmi iného mesta v rámci okresu.

OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM:

Domov sociálnych služieb (DSS)

K Domovu dôchodcov a domovu sociálnych služieb SENIUM, od roku 2011, patria aj **DSS Prameň a DSS Kompa**. Uvedené zariadenia sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ako aj v originálnej pôsobnosti samosprávneho kraja.

Z hľadiska právnej formy je DD a DSS Senium rozpočtovou organizáciou s právnou subjektivitou. DSS Prameň poskytuje sociálne služby ambulantnou a týždennou pobytovou formou. DSS Kompa ambulantnou formou a DSS Senium pobytovou formou celoročný pobyt na neurčitý čas. Dopravná dostupnosť všetkých zariadení je na veľmi dobrej úrovni. Z hľadiska počtu zamestnancov zamestnávajú DSS Prameň 14 zamestnancov, DSS Kompa 8 zamestnancov a DSS Senium 44,8 zamestnancov. Cieľovou skupinou, ktorej poskytujú sociálne služby sú osoby so zdravotným postihnutím.

Najviac klientov vo všetkých inštitúciách a to aj podľa formy jednotlivých sociálnych služieb je z mesta Banská Bystrica. Všetky zariadenia DSS spadajúce pod DD a DSS Senium uvádzajú spoluprácu so všetkými subjektami, miestnou samosprávou, inými poskytovateľmi služieb, ako aj dobrovoľníckymi a inými organizáciami.

RODINA S DEŤMI A MLÁDEŽ:

Pre cieľovú skupinu Rodiny s deťmi a mládež bolo oslovených 8 inštitúcií poskytujúcich sociálne služby v meste Banská Bystrica. V nasledovnej tabuľke uvádzame ich prehľad.

Prehľad oslovených poskytovateľov a návratnosť dotazníkov

Názov poskytovateľa	Zriaďovateľ	Návratnosť
Centrum včasnej intervencie	VÚC BB	nie
Kotvička	Mesto Banská Bystrica	áno
Jasle	Mesto Banská Bystrica	nie
Oz Mamina	o.z.	nie
Komunitné centrum Nádej deťom	o.z.	áno
Návrat o.z.	o.z.	nie
KOmPas	Mesto Banská Bystrica	nie
Zariadenie núdzového bývania Kotva	Mesto Banská Bystrica	nie

Celková návratnosť dotazníkov bola len 25%. Nekompletnosť informácií, nekompletné vyplnené dotazníky ako aj rôzna interpretácia požadovaných informácií umožnili vyhodnotiť získané údaje len parciálne.

Z prieskumu vyplýva, že uvedené subjekty zamestnávajú len odborných zamestnancov, ktorí spĺňajú kvalifikačné predpoklady na výkon povolania. Nezamestnávajú žiadny pomocný personál. Z hľadiska štruktúry zamestnancov podľa vzdelania majú v oboch subjektoch všetci zamestnanci vysokoškolské vzdelanie (100%).

Ďalej bolo zistené, že KC Nádej deťom poskytuje služby širšej základni klientov, zatiaľ čo Kotvička sa orientuje na skupinu rodín s deťmi a mládež. V oboch subjektoch tvoria výrazne početnejšiu skupinu klientov z hľadiska pohlavia ženy.

V KC Nádej deťom poskytujú služby 45 klientom (98%) z mesta Banská Bystrica a 1 klientovi (2%) z iného mesta okresu Banská Bystrica.

Kotvička poskytuje pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, základné sociálne poradenstvo a pomoc pri príprave na školskú dochádzku. KC Nádej deťom poskytuje širšiu škálu činností a zároveň vykonáva preventívne aktivity a zabezpečuje záujmovú činnosť.

Kotvička spolupracuje s dobrovoľníckymi organizáciami a Centrom voľného času. KC Nádej deťom spolupracuje s miestnou samosprávou, s inými poskytovateľmi služieb a dobrovoľníckymi organizáciami.

Komunitné centrá (KC)

Vzhľadom, na skutočnosť, že v rámci cieľovej skupiny Rodiny s deťmi a mládež, bola nízka návratnosť dotazníkov, nasledovné údaje sú len za Nízkoprahové KC Kotvička a KC Nádej deťom.

Z hľadiska právnej subjektivity je KC Kotvička organizačnou jednotkou mesta Banská Bystrica a KC Nádej deťom je občianske združenie. Z hľadiska formy poskytovanej služby obe KC poskytujú ambulantné i terénne služby. Dopravná dostupnosť prostriedkami verejnej dopravy je u oboch KC na veľmi dobrej úrovni. Z hľadiska počtu zamestnancov zamestnávajú menej ako 5 zamestnancov. Všetci zamestnanci sú odbornými zamestnancami a spĺňajú kvalifikačné predpoklady na výkon povolania. Nezamestnávajú žiadny pomocný personál. Z hľadiska štruktúry zamestnancov podľa vzdelania, sú v oboch KC všetci zamestnanci (100%) s vysokoškolským vzdelaním. V KC Kotvička pracujú všetci zamestnanci na trvalý pracovný úväzok, v KC Nádej deťom pracujú 2 na čiastočný úväzok a 1 na dohodu o pracovnej činnosti. V KC Kotvička pracujú všetci zamestnanci na trvalý pracovný úväzok, v KC Nádej deťom pracujú 2 na čiastočný úväzok a 1 na dohodu o pracovnej činnosti. Z KC Kotvička nemáme informácie o počte klientov za jednotlivé kategórie. V KC Nádej deťom poskytujú služby 45 (98%) klientom z mesta Banská Bystrica a 1 (2%) klientovi z iného mesta okresu Banská Bystrica.

Nízkoprahové KC Kotvička poskytuje pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, základné sociálne poradenstvo a pomoc pri príprave na školskú dochádzku. KC Nádej deťom poskytuje širší diapazón činností, a zároveň vykonávajú preventívne aktivity a zabezpečujú záujmovú činnosť. V súvislosti so spoluprácou KC s inými subjektami, KC Kotvička spolupracuje s dobrovoľníckymi organizáciami a centrom voľného času. KC Nádej deťom spolupracuje s miestnou samosprávou, s inými poskytovateľmi služieb, dobrovoľníckymi organizáciami.

Záverom možno zhodnotiť, že návratnosť dotazníkov za jednotlivé cieľové skupiny bola rôzna, čo môže súvisieť s viacerými faktormi. Nekompletnosť informácií, nekompletné vyplnené dotazníky, ako aj rôzna interpretácia požadovaných informácií, umožnili vyhodnotiť získané údaje len parciálne.

Cieľová skupina : Rodina s deťmi a mládež
Cieľ č. 1 Zvýšiť počet služieb pre rodiny s deťmi a mládež
Všeobecne: Spracovať ciele a priority pre rozvoj SS pre rodiny s deťmi štruktúrovane : <ul style="list-style-type: none"> ▪ nízkoprahové sociálne služby pre rodinu s deťmi, ▪ pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa §31, ▪ zariadenie starostlivosti o deti do 3 rokov veku, ▪ služba včasnej intervencie (len zistiť potrebu)
A 1.1.1.1a – spracovať analýzu potrieb prijímateľov SS a rodín s deťmi podľa druhu sociálnej služby, ktoré má v kompetencii miestna a regionálna samospráva
Vyhodnotenie A.1.1.1.a – analýza potrieb bola spracovaná v rámci dotazníkového prieskumu u poskytovateľov SS pre rodiny s deťmi. Negatívne hodnotíme nízku úroveň spolupráce u subjektov poskytujúcich SS pre rodiny s deťmi – nízka návratnosť dotazníkov, u niektorého druhu SS napr. služba včasnej intervencie sa nám dotazníky „nevrátili“. Aktivita splnená
A 1.1.1.1b– spracovať ciele a priority sociálnych služieb pre rodiny s deťmi podľa druhu sociálnych služieb s vymedzením existujúcej a potrebnej kapacity s časovým harmonogramom a finančným krytím
Vyhodnotenie A.1.1.1.b – V roku 2018 bola vyhodnotená existujúca a normatívna potreba podľa Víšek, P., Průša, L. (2012). Optimalizace sociálních služeb. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, . Tieto normatívy majú len informačno-orientačný charakter. (Príloha č. 1) –aktivita bola splnená čiastočne
Cieľ č. 3 Rozšíriť terénne a ambulantné formy sociálnej služby pre rodiny s deťmi
Priorita 3.1 Podpora preventívnych programov zameraných na rozvoj rodičovských kompetencií

Aktivita 3.1.1.1 Pilotné overenie modelového programu na rozvoj rodičovských kompetencií

Vyhodnotenie A 3.1.1.1 -

- ☞ v období marec až apríl 2018 sa v **MC Mamina** realizoval Kurz pre rodičov tínedžerov. Zúčastnilo sa ho 11 rodičov. Finančný príspevok z mesta (600€) bol využitý na technicko-organizačné zabezpečenie formou občerstvenia, materiálneho zabezpečenia a na honorár pre lektorku.
- ☞ v rámci programov pre deti OSV KI realizovalo prostredníctvom **OZ ANTIRA** program pre deti z málopodnetného prostredia Internátna 12, Banská Bystrica (dotácia z mesta 4 512,00€)
- ☞ 3. októbra 2018 sa v rámci Medzinárodného týždňa nosenia detí na Dolnej ulici v Banskej Bystrici konalo podujatie – Sprievod nosiacich rodičov mestom Banská Bystrica, ktorý organizovalo **občianske združenie NOSMA**. Sprievodu sa zúčastnilo 85 obyvateľov mesta Banská Bystrica. Mesto BB poskytlo dotáciu vo výške 250 €. Cieľom združenia NOSMA bolo zvýšiť počet účastníkov o 15% oproti minulému roku, kedy sa ich zúčastnilo na tejto akcii 56. Cieľ sa podarilo výrazne prekročiť, počet účastníkov sa zvýšil o takmer 52%.
- ☞ Špunti – festival aktívnej rodiny sa konal v dňoch 18.-19. augusta 2018 v Banskej Bystrici. Cieľom festivalu bolo vytvoriť zábavno-relaxačný priestor pre rodiny s deťmi, podporiť vzťahy v rodinách prostredníctvom spoločne stráveného voľného času a tiež umožniť prezentáciu firmám a organizáciám z regiónu, ktoré sa venujú produktom pre deti a rodiny. Usporiadateľom festivalu **bolo občianske združenie NOSMA**. Zúčastnilo sa ho 52 vystavovateľov a partnerov, cca 1200 návštevníkov a cca 100 účastníkov prednášok.
– **Aktivita splnená**

Cieľ. Č. 3 pri cieľovej skupine Rodina s deťmi a mládež bol oproti pôvodnému KPSS predefinovaný. Zdôvodnenie: Vzhľadom na to, že pôvodný KPSS bol širšie ponímaný aj so službami a aktivitami, ktoré presahujú rámec sociálnych služieb, RV a PS prijali závery, že „novodizajnovaný“ KPSS resp. súlad KPSS s novelou zákona o sociálnych službách sa bude zameriavať výlučne len na sociálne služby, ktoré miestnej samospráve zo zákona vyplývajú. Čo sa týka potrieb a odkázanosti na sociálne služby, ktoré majú v kompetencii iné subjekty (VÚC, ÚPSVaR), mesto v rámci realizovaných prieskumov zistí potrebu. Uvedené podklady by mali byť potom východiskom a podkladom pre plánovanie príslušných druhov sociálnych služieb pre VÚC a ÚPSVaR. Z vyššie uvedeného dôvodu bol predefinovaný aj cieľ č.3 (zvýšiť ponuku adekvátnych pracovných príležitostí), napriek tomu, že zamestnanie je základnou podmienkou pre fungovanie rodín, navrhuje sa preformulovať cieľ č. 3 so zameraním na sociálne služby, nakoľko zamestnávajúce nepatrí do systému SS . Aktivity v KPSS sa zamerajú na sieťovanie subjektov, ktorých činnosť má presah do sociálnych služieb.

Cielová skupina : Seniori

Všeobecne : Spracovať ciele a priority pre rozvoj sociálnych služieb pre seniorov štruktúrovane :

- **pre opatrovateľskú službu,**
- prepravná služba
- požičiavanie pomôcok
- **denný stacionár,**
- **zariadenie opatrovateľskej služby**
- **zariadenie pre seniorov**
- špecializované zariadenia (len zistiť potrebu)

A 1.1.1.1a – spracovať analýzu potrieb prijímateľov sociálnych služieb a obyvateľov podľa druhu sociálnych služieb

Vyhodnotenie A.1.1.1.1a – analýza potrieb bola spracovaná v rámci dotazníkového prieskumu u poskytovateľov SS pre seniorov. V mesiaci máj bolo oslovených 10 subjektov poskytujúcich služby cieľovej skupine Seniori. Dotazníky sa nám vrátili z 8 inštitúcií a z dvoch inštitúcií sa vrátili len čiastočné, nekompletnosť informácií, nekompletné vyplnené dotazníky ako aj rôzna interpretácia požadovaných informácií umožnili vyhodnotiť získané údaje len parciálne. Z prieskumu vyplýva, že 100% zamestnancov vo všetkých zariadeniach spĺňa kvalifikačné predpoklady. Ďalej bolo zistené, že pomer počtu klientov na jedného zamestnanca je relatívne ustálený. Z prehľadnej vekovej štruktúry klientov, je vo všetkých zariadeniach najpočetnejšia skupina klientov vo veku 80 a viac. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že klienti zariadení pre seniorov, ktoré aktuálne poskytujú svoje služby na území mesta, sú v 84% až 100% obyvateľmi mesta Banská Bystrica (v závislosti od druhu poskytovaných služieb). Údaje boli získané pre ZpS, ZOS, DS, ZPB a opatrovateľská služba -
Aktivita splnená

A 1.1.1.1b– spracovať ciele a priority sociálnych služieb pre seniorov podľa druhu sociálnej služby s vymedzením existujúcej a potrebnej kapacity s časovým harmonogramom a finančným krytím

Vyhodnotenie A.1.1.1.1b - V roku 2018 bola vyhodnotená existujúca a normatívna potreba podľa Víšek, P., Průša, L. (2012). Optimalizace sociálních služeb. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, . Tieto normatívy majú len informačno-orientačný charakter. (Príloha č. 2).
Na základe porovnania doporučených ukazovateľov vybavenosti územia (mesta BB) pri druhu SS zariadenie pre seniorov vzniká potreba na území mesta doplniť kapacitu o cca 70 miest.
Čo sa týka malometrážnych bytov pre seniorov (kde by mohla byť poskytovaná SS podpora samostatného bývania) je potreba cca 150 bytov pre seniorov.
Čo sa týka opatrovateľskej služby sa javí potreba zvýšiť kapacity o cca 400 opatrovaných (214 klientom sa poskytuje Osl ,141 sa zabezpečuje opatrovanie prostredníctvom príspevku na opatrovanie)
- aktivita splnená

Cieľ č. 1 Zlepšiť a zefektívniť sociálne služby v Banskej Bystrici

<p>Priorita 1.2 Zabezpečenie sociálnych služieb na komunitnej báze</p>
<p>Opatrenie 1.2.1 Rozšírenie existujúcej kapacity zariadení opatrovateľskej služby s maximálnou kapacitou 12 miest v zariadení (zmena opatrenia 1.2.1 v schválenom KPSS – na základe vyhlásených výziev transformáciou ZSS nemôže dôjsť k zníženiu existujúcich kapacít, pôvodný zámer predpokladal v rámci transformácie DOS Krivánska 16 – 26 zriadenie rôznych druhov SS s kapacitou 40 miest v jednom vchode – novela zákona a podmienky výzvy neumožňujú mať viac ako 40 miest jedného druhu sociálnej služby v objekte – z dôvodu legislatívnych zmien a nastavení iných kapacitných parametrov pôvodne navrhnutý zámer/aktivita nie je realizovateľná)</p>
<p>Aktivita 1.2.1.1 Rekonštrukcia a modernizácia nebytových priestorov na nám. Ľ. Štúra na zariadenie opatrovateľskej služby s max. počtom miest 12</p>
<p>Vyhodnotenie A.1.2.1 – 9.5.2018 bol do vedenia mesta predložený materiál „Rozvoj sociálnych služieb“ – návrhy na riešenie, aj vzhľadom na vyhlásené výzvy z EŠIF. V rámci predloženého návrhu sa mala realizovať rekonštrukciu stávajúcej ZOS Družby 25 a tiež rozšíriť kapacita o ďalších 12 miest v občianskej vybavenosti v Radvani-potrebná podlahová plocha cca 160 m². Na základe vyhlásenej výzvy IROP-PO2-SC211-PZ-2018-6 bol vypracovaný projektový zámer aj so štúdiou s názvom Zariadenie opatrovateľskej služby – ZOS Radvaň, kde malo byť komunitné zariadenie sociálnych služieb s kapacitou ZOS – 12 miest, odľahčovacia služba, denné centrum pre seniorov a materské centrum. Realizáciou projektového zámeru malo dôjsť k rozšíreniu SS komunitného typu. V uvedenej výzve bolo alokovaných 800 tis. € pre mesto BB (v rámci FMO). Tesne pred predložením žiadosti na RO, bolo stretnutie vedenia mesta so zástupcami obyvateľov dotknutej lokality, kde uvedený zámer nebol podporený a vedenie mesta sa rozhodlo nepredložiť žiadosť o NFP z eurofondov (pripravenú žiadosť vo finálnej fáze). – Aktivita čiastočne splnená – boli vytvorené všetky predpoklady pre realizáciu – nerealizované z vôle obyvateľov</p>
<p>Priorita 1.3 Zvýšiť motiváciu zamestnancov pracujúcich v zariadeniach sociálnych služieb (<i>nová priorita doplnená do KPSS, nakoľko sú v praxi problémy so zabezpečením sociálnych služieb z dôvodu nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily - uvedená priorita platí pre všetky cieľové skupiny – aj pre zamestnancov venujúcich sa cieľovej skupine rodina s deťmi a mládež, osoby v obtiažnych situáciách, aj osoby so zdravotným postihnutím</i>)</p>
<p>Aktivita 1.2.1.2 Zabezpečiť zvýšenie mzdy zamestnancov v zariadeniach sociálnych služieb v priemere o 80 €/mesiac</p>
<p>Vyhodnotenie A.1.2.1.2 – Mzdy zamestnancov v ZSS boli zvýšené od 1.8.2018 v priemere o 78,8 €/mesiac. Celkový objem navýšenia miezd zamestnancov ZSS do konca roku 2018 predstavoval objem 20 027.€ - Aktivita splnená</p>

Ciel'ová skupina : Osoby so zdravotným postihnutím

Všeobecne: Spracovať ciele a priority pre rozvoj sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím štruktúrovane :

- Opatrovateľská služba
- Zariadenie opatrovateľskej služby
- Zariadenie podporovaného bývania (len zistiť potrebu)
- Rehabilitačné stredisko (zistiť potrebu)
- Domov sociálnych služieb (zistiť potrebu)
- Denný stacionár
- Prepravná služba
- Sprievodcovská a predčítateľská služba (zistiť potrebu)
- Tlmočnícka služba (zistiť potrebu)
- Sprostredkovanie osobnej asistencie (zistiť potrebu)
- Požičiavanie pomôcok

A 1.1.1.1a – spracovať analýzu potrieb prijímateľov sociálnych služieb a obyvateľov podľa druhu sociálnych služieb

Vyhodnotenie A.1.1.1.1a – analýza potrieb bola spracovaná v rámci dotazníkového prieskumu u poskytovateľov SS pre osoby s ŤZP. Na území mesta SS pre osoby so ZP poskytuje DD a DSS Senium, ktorý je rozpočtovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja. Osobám so ZP mesto poskytuje SS v rámci SS pre seniorov (ZOS, odľahčovacia služba)

A 1.1.1.1b– spracovať ciele a priority sociálnych služieb pre osoby so ZP podľa druhu sociálnych služieb s vymedzením existujúcej a potrebnej kapacity s časovým harmonogramom a finančným krytím

Vyhodnotenie A.1.1.1.1b - V roku 2018 bola vyhodnotená existujúca a normatívna potreba podľa Víšek, P., Průša, L. (2012). Optimalizace sociálních služeb. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, . Tieto normatívy majú len informačno-orientačný charakter. (Príloha č. 2 a č. 3). Z hľadiska odporúčaných ukazovateľov vybavenosti službami pre osoby so ZP sa javí potreba doplniť kapacitu SS pre osoby so ZP – deti a mládež o kapacitu 12 miest. – **Aktivita splnená**

Aktivita 1.2.1.1 Zriadenie denného stacionára pre deti (osoby) so zdravotným postihnutím

Vyhodnotenie A.1.2.1.1 – Uvedenú aktivitu malo realizovať mesto BB. Zámery boli po presťahovaní ZŠ pre autistov na Magurskú ul.v priestoroch bývalej ZŠ, zriadiť pri škole aj denný stacionár pre osoby so ZP. Súkromná ZŠ pre autistov, však uvedené priestory vyhodnotila ako pre nich nevyhovujúce a neuvažovali s presťahovaním. V októbri však OZ SPOSA v priestoroch na Hornej ul. 67 otvorilo/uviedlo do prevádzky tzv. Lokálny priestor pre osoby so ZP (s PAS), kde sa vykonávajú aktivity podobné činnosti denného stacionára. OZ SPOSA aj v spolupráci s mestom na základe predbežných konzultácií uvažuje o zaregistrovaní tejto formy služby. **Aktivita čiastočne splnená (OZ SPOSA)**

Cieľová skupina: Osoby v obtiažnych životných situáciách

Všeobecne: Spracovať ciele a priority pre rozvoj sociálnych služieb pre osoby v obtiažnych životných situáciách štruktúrovane :

Terénna sociálna služba krízovej intervencie

Komunitné centrum (zistiť potrebu)

Nocľaháreň

Útulok (zistiť potrebu)

Domov na pol ceste (zistiť potrebu)

Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu

Zariadenie núdzového bývania (zistiť potrebu)

Nízkoprahové denné centrum (zistiť potrebu)

Integračné centrum (zistiť potrebu)

A 1.1.1.1a – spracovať analýzu potrieb prijímateľov sociálnych služieb a obyvateľov podľa druhu sociálnych služieb

A 1.1.1.1b– spracovať ciele a priority sociálnych služieb pre osoby v obtiažnych životných situáciách podľa druhu sociálnej služby s vymedzením existujúcej a potrebnej kapacity s časovým harmonogramom a finančným krytím

Vyhodnotenie A.1.1.1.1b - V roku 2018 bola vyhodnotená existujúca a normatívna potreba podľa Víšek, P., Průša, L. (2012). *Optimalizace sociálních služeb. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, . Tieto normatívy majú len informačno-orientačný charakter. (Príloha č. 4) Z vyhodnotenia vybavenosti územia službami krízovej intervencie podľa prílohy č. 4 celková kapacita všetkých druhov služieb KI by mala byť cca 256, reálny stav je 188 miest. Väčšina zariadení pobytových SS KI je v kompetencii VÚC. Povinnosťou mesta je zabezpečiť kapacitu nocľahárňí. Podľa vybavenosti územia nocľahárňou absentuje cca 50 miest. – **aktivita splnená***

Cieľ č. 2 Vytvoriť možnosti vzdelávania v oblasti životných zručností aj v rámci prevencie obtiažnych životných situácií

Priorita 2.1 Rozvoj neformálneho vzdelávania životných zručností

Opatrenie: 2.1.1 Zvýšenie gramotnosti pre osoby bez vzdelania

Aktivita 2.1.1.1 Aktivity neformálneho vzdelávania v oblasti životných zručností pre osoby ohrozené ťažkými životnými situáciami – Podpora mladých uchádzačov (s neukončeným vzdelaním) o zamestnanie

Vyhodnotenie A.2.1.1.1 – V apríli až septembri 2018 sa realizoval inovátny program vzdelávania „Program Šanca 29 pre mladých ľudí“ a prípravy mladých NEEET pre trh práce vrátane kariérneho poradenstva a individualizovaných poradenských činností. Uvedenú aktivitu realizovala n.o. PMTP – Šanca pre všetkých. Projekt v objeme 26 tis. € bol podporený s OP IZ. – **Aktivita splnená**

Záver

Aktivity, ktoré boli plánované, boli splnené celkom alebo čiastočne. Hlavným cieľom bolo v rámci prieskumov zistiť potrebu u prijímateľov SS a u obyvateľov. Na základe takto zistených potrieb a doporučených ukazovateľov vybavenosti územia sociálnymi službami sa mali určiť skutočné potreby jednotlivých druhov SS pre jednotlivé cieľové skupiny aj vo väzbe na kvantifikáciu potrebných zdrojov. Na to boli zamerané predovšetkým aktivity A 1.1.1.1a a A 1.1.1.1b. V plnom rozsahu sa nepodarilo naplniť tento cieľ, len čiastočne, z kapacitných dôvodov. Na realizáciu rozsiahlych prieskumov OSV nemal personálne kapacity, napriek tomu, že pozíciu koordinátora KPSS požadoval obsadiť už 2. rok. Pracovná pozícia koordinátor KPSS bola obsadená až od 1.8.2018, prijatá zamestnankyňa v skúšobnej dobe odišla a od 12.11.2018 bola pracovná pozícia obsadená ďalšou pracovníčkou. Personálna nestabilita a poddimenzovanosť „sú podpísané“ aj na kvalitu procesu komunitného plánovania.

Do najbližšieho obdobia je aj na základe vyššie uvedených analýz potrebné sa venovať cieľovej skupine seniorov (kde miestna samospráva v plnom rozsahu zabezpečuje všetky druhy SS – okrem špecializovaného zariadenia). Z uvedeného dôvodu je potrebné v akčnom pláne na rok 2019 sa zamerať aj na rozvoj pobytových sociálnych služieb rodinného typu s nízkou kapacitou s dôrazom na komunitný charakter a dostupnosť geografickú, finančnú resp. sociálnu – zabezpečiť poskytovanie potrebných sociálnych služieb pre seniorov a občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nemôžu zotrvať v prirodzenom prostredí. **(Výstavba zariadenia pre seniorov s kapacitou do 40 miest).**

Čo sa týka služieb na podporu rodín s deťmi súčasťou systému sociálnych služieb sú aj služby na podporu rodín s deťmi, ktorých hlavným poslaním je zabezpečenie starostlivosti o dieťa v období vykonávania pracovnej činnosti rodiča a vytváranie podmienok pre zosúladiť rodinného a pracovného života posilnením poskytovania zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov dieťaťa. Podľa zisťovania EU SILC 2012 je SR v oblasti formálnej starostlivosti o deti do 3 rokov pod priemerom EU28 (28%) . Na základe tohto zisťovania je formálna starostlivosť vykonávaná v prípade cca 10 % detí do 3 rokov na území mesta Banská Bystrica. Osobná starostlivosť o dieťa do 3 rokov zo strany rodičov má

dlhoročnú tradíciu a súčasná platná legislatíva umožňuje rodičom zabezpečiť osobnú starostlivosť do 3 rokov veku dieťaťa alebo do 6 rokov, ak ide o dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom. Investície do kvalitnej starostlivosti a výchovy o deti do 3 rokov umožnia plynulý prechod do zariadení predškolského veku. Chýbajúce kapacity sťažujú návrat, vstup na trh práce najmä ženám, matkám starajúcim sa o dieťa do 3 rokov. (**Rozšírenie kapacít zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov veku**).

Akčný plán na rok 2019 by sa mal zamerať na vyššie uvedený rozvoj SS aj z dôvodov aktuálne vyhlasovaných výziev na uvedené aktivity, čím mesto môže získať NFP na realizáciu chýbajúcich kapacít.

Zoznam príloh:

Príloha č. 1 - Orientačné údaje o výskyte potreby sociálnych služieb a pomoci v oblasti starostlivosti o deti a rodinu v krízových situáciách

Príloha č. 2 - Návrh doporučených ukazovateľov vybavenosti službami pre seniorov a ŽP na 10 000 obyvateľov celkom (10.2018)

Príloha č. 3 - Návrh doporučených ukazovateľov vybavenosti službami ŽP na 10 000 obyvateľov celkom (10.2018)

Príloha č. 4 – Osoby ohrozené sociálnym vylúčením (10.2018)

Spracovala: Ing. Mária Filipová

Vedúca OSV, január 2019

Použité podklady:

Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu poskytovateľov SS v meste Banská Bystrica, spracovaného koordinátorkou KPSS PhDr. Janou Kamenskou PhD., - október 2018

Plnenie AP na rok 2018 – spracované koordinátorkou KPSS Mgr. Gabrielou Dubovanovou – december 2018

Prehľad zariadení poskytujúcich SS – krízová intervencia v Banskej Bystrici k 1.1.2018 – spracované vedúcim OSKI PhDr. Karolom Langsteinom – 28.2.2018

KPSS 2016 – 2020

Rozvojový program sociálnych služieb pre rodiny s deťmi – spracované Ing. Máriou Filipovou – november 2018

Rozvojový program sociálnych služieb pre seniorov – spracované Ing. Máriou Filipovou – november 2018

Výdavky podľa cieľových skupín – spracované Zuzanou Valentovou – január 2019

Financovanie sociálnej pomoci v pôsobnosti obce – spracované Zuzanou Valentovou – január 2019

